

Maizes laiks ir sācijas. Graudi birst apcirkņos

● Pirmo šigada rudzu birumu vērtē zemnieku saimniecības «Pastari» saimnieks Jānis Balodis Stabulnieku pagastā. Foto: M. Rukosjevs

Šogad labības kombaini iedarbināti apmēram par divām nedēļām ātrāk nekā citus gadus. Pirmās tonnas ziemas kviešu šonedēļ iekūla arī z/s «Pastari» Stabulnieku pagastā. Saimnieks Jānis Balodis ar jauno ražu ir apmierināts.

Šogad iesēti 9 ha rudzu, vasarāju ir mazāk un tie vēl tikai gaida savu plaujas laiku. Ražu ietekmējis ilgstošais

sausums, īpaši vasarājus, jo kārtīga lietus Stabulnieku pusē šovasar nemaz nav bijis, teic saimnieks. Lielās vētras gājušas garām, tādēļ labība, par laimi, veldrē neguļ. Zāle tā paša sausuma dēļ šogad reta, no 4 ha tik vien kā 18 ruloni siena sanācis. Toties rudzi labi noauguši. Iesēti arī mieži un zirņauzas. Mēģināta tritikāle, taču tā ir prasīga kultūra, kas «Pastaru» smagajā augsnē lāgā negrib augt. Par labības realizāciju

saimniekam galva nav jālauza – viss izaudzētais tiek izbarots lopiem, jo saimniecībā ir ap 30 cūku un arī liellopi. Graudus uz pavasara pusi nākas pat iepirkt klāt, jo ar paša izaudzēto parasti nepietiek. Saimnieks lēš, ka ziemājus izdosies nokult dienas laikā, arī kaltēt nebūšot nepieciešams, jo uzglabāšanai ir plaša klētis, un graudi šogad sausi. Jau kopš pagājušās nedēļas beigām kā darba bite rajona labības laukos dūc Galēnu

pagasta z/s «Vairogs» īpašnieka Jāņa Kupra tumši zilais «Bizons», kas pirmdien kūla arī «Pastaru» rudzus. Šis poļu kombains saimniekam kalpo jau piekto sezonu, strādā kvalitatīvi un ātri. Četrās sezonās nokulti ap 800 hektāri, ik gadus pa 200. Ir bijušas dienas, kad nokults līdz 20 hektāriem labības. Arī degvielas patēriņš ir mazāks nekā vecajai tehnikai.

Turpinājums 4. lappusē.

Uzmanību!

Aktuālākās dzīvnieku infekcijas slimības

Rajonā izplatījusies trakumsērga

Šī gada 17. jūlijā Preiļu rajonā bija konstatēti jau 14 dzīvnieku saslimšanas gadījumi ar trakumsērgu. Konstatēta inficēšanās septiņām lapsām, vienam jenotsunim, diviem kaķiem, trim suņiem un vienai govij.

Trakumsērga ir akūta visu sugu dzīvnieku un cilvēku infekcijas slimība ar jaunu prognozi. Slimībai raksturīgas nervu sistēmas darbības traucējumu pazīmes – uzbudinājums, agresivitāte, parē-

zes (med. – nepilnīga paralīze, muskuļu funkcijas pavājināšanās) un paralīzes. Pirmās rakstiskās ziņas par trakumsērgu atrodamas 2500 gadus pirms mūsu ēras sarakstītajos Hamurapi likumos. 1889. gadā franču zinātnieks L. Pastērs pierādīja slimības neirotropo raksturu. Apmēram šajā pat laikā trakumsērgas patogēnēzes, vakcinācijas un citus pētījumus veica latviešu mikrobiologs K. Helmanis Pēterburgā.

Slimības ierosinātājs ir vīruss. Ziemā apraktos liķos tas neaiziet bojā visu aukstu-

ma periodu. Vasarā sapuvušos liķos vīruss var saglabāties vairākas nedēļas. 80 grādu C temperatūrā vīruss iet bojā divās minūtēs, tiešie saules stari vīrusu iznīcina divās stundās.

Ar trakumsērgu var saslimt visi siltasinu dzīvnieki, putni un cilvēks. Uzņēmību var iedalīt četrās grupās. 1. grupā – ļoti jutīgas ir lapsas, vilki, žurkas, 2. grupā – jenoti, kaķi, govīs, truši, 3. grupā – suņi, aitas, kazas, zirgi, 4. grupā – putni. Jūtīgāki ir jaundzīvnieki. Infekcijas avots visbiežāk ir savvaļas plēsīgie

zvēri – lapsas, jenoti, vilki, kuri inficē suņus. Pārējie dzīvnieki parasti inficējas no suņiem. Lapsas un jenotsuņi saglabā vīrusu dabā, jo to var nēsāt neslimojot. Inficēšanās notiek, slimajam dzīvniekam sakožot veselu dzīvnieku, retāk – vīrusam iekļūstot ādas vai gļotādas brūcē citādā veidā. Trakumsērga ir brūču infekcija. Dzīvnieku siekalās vīruss var būt jau 5 – 10 dienas pirms klīnisko pazīmju parādīšanās.

Turpinājums 2. lappusē.

Laikrakstu «Novadnieks» augstam un pārējiem gada mēnešiem jūs varat abonēt

līdz 27. jūlijam un vinnēt

IU «Volkovs», IU «Arka», V.Šoldres IU, veikala «Astra», veikala «Ģimenīte», IU «Komar Karate Klubs Aglona», SIA «Salang - Preiļi», «Unibankas», IU «Afrodites dārzs», IU «Paula 3», «Grindeks», SIA «LETIGLAS» un «Lattelekom» balvas.

ZIŅAS

Četras vasaras ar ceļojumiem

No ceļojuma uz Slovākiju atgriezies rajona bērnu, jauniešu un vecāku grupa. Ceļojumu uz ārzemēm jau ceturto gadu pēc kārtas bija organizējis rajona bērnu un jauniešu centrs. Iepriekšējās vasarās apmeklēja Čehija, Austrija, Ungārija. Centra organizētajiem ceļojumiem ir liela piekrišana, jo doties uz ārzemēm kopā ar cilvēkiem no savas pilsētas vai rajona ir patīkamāk nekā svešinieku sabiedrībā. Centram ir nodibināta sadarbība ar Rīgas skolēnu pili, no kurienes ekskursantiem līdzī brauc gids. Bez tam maksu par ceļojumu var veikt pa daļām gada laikā. Ceļotāju grupā var pieteikties bērni, sākot no 12 gadiem. Par viņiem rūpējas kāds no bērnu un jauniešu centra skolotājiem, kas dodas līdzī. Šogad ceļotājus pavadīja centra izglītības metodiķe Anita Kolosova. Daļa no bērniem brauca ar vecākiem.

Mācījās modernās un džeza dejas

Šodien rajona bērnu un jauniešu centrā notiek moderno un džeza deju kursu noslēguma nodarbības. Šajosursos piedalījās 12 rajona pedagogi no Līvāniem, Aglonas, Vārkavas, Rušonas, Priekuliem un Preiļiem. Skolēnu vidū pieaug interese par modernajām dejām, bet pedagogi lielākoties ir specializējušies tautas deju mācīšanai. Tāpēc šie kursi guva atsaucību, un to dalībnieki ne tikai paši iemācījās moderno deju pamatelementus un soļus, bet arī apguva metodiku, lai varētu zināšanas pielietot skolās. Kursus vadīja Preiļu novada kultūras centra metodiķis Guntis Skrimblis.

Pēdējā nodarbībā paredzēta arī videoieraksta noskatīšanās, lai visi kopā varētu novērtēt paši savu dejošanu, tā teikt, «no malas».

Par gardāko atzīst kārķļu - māllepju medu

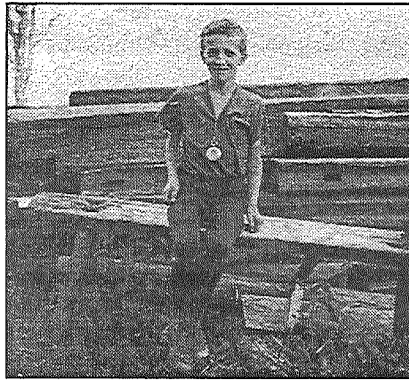
Latvijas Biškopības biedrības visu novadu bite-nieku saietā, degustējot 63 medus paraugus, par gardāko atzīst Preiļu rajona biškopja Genadija Kizlo ievāktais kārķļu - māllepju medus. Vērtētāji tam piešķīra pirmās pakāpes diplomu nominācijā «Garšīgākais Latvijas medus 2002». Otrās pakāpes diplomu saņēma Daugavpils rajona biškope Agnese Sitnika par ievāktu meža ziedu medu, bet trešās pakāpes diplomu – Saldus rajona biškopis Jānis Vainovskis par liepziedu medu.

Preiļu rajonā meži deguši minimāli

Salīdzinot ar citām Latvijas vietām, piemēram, Daugavpils, Liepājas un Talsu rajonu, kur meža ugunsgrēku skaits bijis liels, Preiļu rajonā šovasar meži deguši salīdzinoši maz. Kā informēja rajona mežu ugunsdzēsības stacijas priekšnieks Miervaldis Rabčevskis, visi ugunsgrēki tikuši laikus atklāti un lokalizēti, neļaujot ugunsmlēmēm izpostīt lielas mežu platības. Laika posmā no 18. aprīļa Preiļu virsmežniecības teritorijā kopumā ugunsgrēkos cietuši 5 hektāri privāto meža platību un 0,09 hektāri valsts mežu. Lielākais mežu ugunsgrēks bijis 22. aprīlī Līvānu mežniecības teritorijā, kad izdega 1,8 hektāri meža. Ja pavasarī un vasaras sākumā mežu degšanu pārsvarā izraisīja kūlas dedzinātāju patvaļīgā rīcība, tad pēdējā laikā ugunsgrēki lielākoties izceļas cilvēku neuzmanīgas rīcības ar uguni rezultātā. Saglabājoties sausam un karstam laikam, meža darbinieki lūdz būt īpaši uzmanīgiem, mežā sēņojot, ogojot un atpūšoties.

TREŠDIENAS INTERVIJA

Livānu novada tautas dejas vēsturē ar neizdzēšamiem burtiem vienmēr būs ierakstīts ANDRA USĀRA vārds. Ilgus gadus dejojis pats, daudz mācījies no savas deju pedagoģes Gaidas Ventas, izmantojis piedāvāto iespēju kļūt par deju kolektīvu vadītāju. Deja Andrim nav hobijs, un tā nav arī maizes darbs, bet drīzāk gan dzīvesveids. Četri vakari nedēļā aizrit kopā ar Tautas deju ansambļa «Silava», Rožupes vidējās paaudzes deju kolektīva un Livānu ģimnāzijas dejojājiem.

● Bēnu dienās tēva mājās Jersikas pagastā. Andrim Usāram 10 gadi, ap kaklu «medaļa» — vecmātes māsas sudraba pulkstenis garā ķēdē.

Dejā ir talanti un ir, kas ar darbu pārspēj talantus

— No cik gadu vecuma sevi atceraties dejojošu?

— Skolā mani neņēma deju kolektīvā. Septītajā klasē aizgāju «uz provēm», bet pēc pāris mēģinājumiem man pateica «paldies» kā dejošanai nederīgam. Bērībā vairāk par deju mani interesēja puiku darišanas — peldēšana, sports. Nopietni dejojot es sāku pēc armijas pie «Silavas» vadītājas Gaidas Ventas, viņai jāpateicas par šo interesi. Tolaik mēs bijām jauni un lustīgi, labs draugu bariņš, kuriem vienkārši patika būt kopā. Lielā aizrašanās bija sports, vieglatlētika. Biju rajona čempions dažādās distancēs. To pašu no četriem līdz septiņiem vakarā trenējos vieglatlētikā pie Jāzēpa Lazdāna, pēc tam vēl trīs stundas dejojot. Tagad mans sports ir deju treniņstundas, kad esmu nepārtraukti kustībā kopā ar dejojājiem.

— No kuras puses ir jūsu dzimta?

— Esmu no Jersikas pagasta Vuceniem, tur arī tagad ir manas tēva mājas ar nelielu saimniecību pašu vajadzībām. Tēvs mira agri, man bija tikai 18 gadu. Viņš bija cilvēks ar bagātu likteni, izgājis Pirmā pasaules kara gaitas no sākuma līdz galam. Bijis «nepareizajos» strēlniekos, kas Ļeņinu sargāja. Mana mamma tētim bija trešā sieva. Viņi dzīvoja kaimīšos, un kara laikā mammas māju sabombardēja, tā viņa pie tēva pārcēlās. Mamma esmu mantojis savu... auju dabu.

— Ar dejošanu vien mūsdienās maizi droši vien nopelnīt nav iespējams?

— Tā tas ir. Mans pamatdarbs ir uzņēmumā «Livānu siltums», kur esmu kontroles mēraparātu atslēdznieks elektriskās katlumājā strādāju jau 27 gadus, neesmu darba vietu mainījis — ir labs kolektīvs, atsaucīgs priekšnieks — Voldemārs Seilis. Esmu absolvējis Rīgas Industriālā politehnikuma Skaitļošanas un uzskaites darba mehanizācijas nodaļu. Sākotnēji mani norīkoja darbā Jēkabpilī par

skaitļotāju, tad atnācu uz Livāniem, uz stikla fabriku, pēc tam — uz katlumāju, kur manas tehniskās zināšanas noderēja. Kā daudzi tolaik, biju aktīvs sportā un pašdarbībā, esmu kalnos kāpis — gan Tjanšanā, gan Kaukāzā. Kopā ar Juri Urtānu no Preiļiem veicām pārgājienu ar slēpēm pa Kaukāzu. Bijušajā savienībā daudz esmu redzējis, jo «Silava» kādreiz aktīvi uzstājās pat trīs nedēļas garš koncerttūrēs.

— Kā no dejojāja kļūvat par deju skolotāju?

— Mans pirmais kolektīvs bija Zundānos. Sākumā nebija viegli, jo speciāli mācījies neesmu. Tolaik pats vēl «Silavā» dejojot. Mani iedrošināja Terēzija Rubene, Zundānu tautas nama vadītāja. Braucu uz semināriem, taču tolaik vadījāmiem tikai pēc deju aprakstiem. Vasaras kursus līdz pat 6 dejām vienā dienā apgūstām, tādēļ visas nianšes prātā paturēt grūti. Tagad ir plašākas iespējas — videoieraksti, tādēļ uzskatu, ka tehniski dejojot var mācīt jebkurš. Vienīgi ne katram ir tas talants «atraisīt» dejojājus.

«Silavu» vadu piecus gadus, kopš 1997. gada, bet Rožupes vidējās paaudzes deju kolektīvu — jau 10 gadus. Esmu mācījis dejas arī Rudzātos, Jaunsilavās.

— Provincas kolektīva liktenis — tikko dejojātāji «ielocījās kājas», tā viņš aiziet studēt, un kolektīvs jāsāc veidot praktiski no jauna. Kā risināt šo problēmu?

— «Silavā» dejo pamatsastāvs, bet ir arī otrais sastāvs, kur dejo desmitās klases skolēni — tā ir jaunā maiņa, kas vēlāk nomainīs aizgājušos. Neraksturīgi pusaudžiem astotklasnieki bija izteikti vēlēšanos dejojot tautas dejas, tādēļ šogad strādāju arī ar šiem bērniem. Kas tad man gatavos nākošos silaviešus, tad atvainojos. Protams, paldies tām skolotājām, kuras māca dejojot sākumskolēniem, jo ir liela atšķirība, vai dejojot atnāk tāds, kas jau kādreiz lecis polku, vai «balta lapa.» Lai gan arī dejā ir spilgti talanti, kam dejas soli

padodas viegli un dabiski. Un ir, kas ar darbu pārspēj talantus.

Šogad ģimnāziju beidza 14 «Silavas» dejojāji, tas nozīmē, ka aiziet gandrīz viss pamatsastāvs. Atraisīti, brīvi un spējīgi jaunieši. Uzskatu, ka šis bija mana laika spēcīgākais «Silavas» sastāvs. Zinu, ka uzņēmīgākie atradīs sev vietu Rīgas kolektīvos — «Rotaļā», «Danci», «Kalvē».

Pēc manām domām, vajag vismaz divus gadus regulāru treniņu, lai izjustu skatuvī, prastu uzsmaidīt skatītājiem, ieskatīties partnerim acīs, lai nedejotu tikai pats sev. Panākt to, ka visi dejos sinhroni ar vienu kāju, manuprāt, nav pats galvenais. Protams, gatavojoties skatēm, to ievērojam. Bet diez vai skatītājs nāk uz dejojāja kājām lūkoties, drīzāk jau grib saņemt emocijas, izjust noskaņu — cēlu, pārgalvīgu vai nerātīgu.

— Kolektīvi gatavo vienu un to pašu repertuāru, taču iespējams par katru ir citāds. Manuprāt, silaviešus var atšķirt no citiem ar šo emocionālo dzirksti, ja tā var teikt, dejas asumu. Kā panākt to?

— Jāteic, ka es nemēdzu slavēt savus dejojājus. Vajadzētu jau biežāk. Pēc koncerta viņi nāk un prasa: «Nu, šef (Tā «Silavas» dejojāji sauc savu vadītāju. — red.), kā bija?» Es: «Bija jau labi, bet...» Mēģinājumu sākam ar treniņstundu, kas it kā nekādi nesaistās ar dejojamo deju — tās ir elementāras kustības, vingrojumi lokanībai, roku, kāju pozīcijas. Profesionālos deju kolektīvos iesildīšanās ilgst pat 60 minūtes, mēs tam veltām 30-40 minūtes.

Ja dejas raksturs prasa, cenšos arī šo asumu panākt. Kustība ir jāpabeidz, to nedrīkst apmullāt. Iespējams, man mēģinājumos nevajadzētu būt tik asam, varbūt kādu esmu aizvainojis, tad atvainojos. Protams, gribētos tā — skaisti un mierīgi, bet bieži vien trūkst laika. Tajā pašā laikā ļauju dejojājiem pilnu vaļu, piemēram, tajās reizēs, kas «Lustes dienām» viņi veido savu deju. Uzreiz var redzēt, kad citā kolektīvā tur savu roku pielicis vadītājs. Manējie paši meklē mūziku, paši veido horeogrāfiju.

— «Silavā» dejo jaunieši, Rožupē — vidējās paaudzes dejojāji. Ar ko, jūsuprāt, atšķiras šie kolektīvi?

— Rožupieši dejo jau daudzus gadus, un sastāvs praktiski palicis nemainīgs. Viņi ir domubiedri, kam patīk ne vien dejojot, bet — dejojot kopā. Ir dejojāji, kas uz Rožupi brauc pat no Preiļiem. Ne tikai dejojot kopā tur.

Nevar teikt, ka «Silavas» dejojāji ir neapzinīgāki, bet jauniešu kolektīvā reizēm nospēlēt lomu «velna dzišanas moments». Tu vari kaut vai uz galvas stāvēt, bet tajā vakarā nekas prātīgs nesakās. Ir bijuši mēģinājumi, kad esmu pianistam teicis: «Paldies, veram ciet klavieres un ejam mājās.» Nākošajā mēģinājumā padarām iekāvētu. Nu, bet tas jau

● Pati jaunākā Usāru ģimenes bilde meitas Zandas deviņās klases izlaiduma dienā pie Livānu ģimnāzijas. No kreisās: Janīna, vecākā meita Zanda, jaunākā — Dita — un Andris. Foto no A.Usāra albuma

pieder pie jaunības.

— Tautas dejā ienāk arī moderni elementi — kustībās, mūzikā, horeogrāfijā. Kā izturaties pret jauninājumiem?

— Agrāk bija 5-6 autori, kas radīja dejas, tagad ik gadus studijas beidz jauni horeogrāfi, līdz ar to arī dejas ir novatoriskas. Ik gadu nāk klāt vairāk kā 20 jaunu deju. Iepazīnos ar nākošā gada deju svētku programmu, un ne viss tajā man ir pieņemams. Piemēram, muzikālais materiāls. Šobrīd atbilstošas mūzikas trūkums ir ļoti izjūtams, nav aranžētāju, kas varētu piedāvāt tautasdziesmu aparātes. Vienam pavadījumam ir radītas pat sešas (!) dejas un katrai dejai vēl ir arī varianti.

— Vai atceraties arī kādu kuriozu no savas dejojāja un pansiondžeja prakses?

— Tad vēl pats biju dejojājs. Uzstājamies kādā no mūsu rajona kultūras namiem. Repertuārs bija plašs, tērpu daudz — latviešu, krievu, ukraiņu, lietuviešu, moldāvu dejām atbilstoši, — bet aktiertelpā vietas maz. Starplaikā zibenīgi jāpagūst pārgērbties, ko es arī daru, no latviešu dejojāja pārtopot par krievu puisī atbilstošā tērpā. Ceļā uz skatuvī mani aptur partnerē, norādot uz maniem zābakiem. Steidzoties vienā kājā esmu apgērbis melnu, bet otrā — sarkanu zābaku. Savukārt Dziesmusvētku laikā viens no dejojājiem mūs reiz pārbiedēja, aizbraucot mājās, nevienam par to nepasakot. Gandrīz jau izsludinājam meklēšanu, taču viss beidzās labi.

— Teicāt, ka dejojšana var būt

hobijs tikai tādā gadījumā, ja vadi vienu kolektīvu, bet jūs gandrīz katru vakaru esat mēģinājumos, un kur tad vēl koncerti un skates. Ko sieva Janīna saka par tādu ritmu?

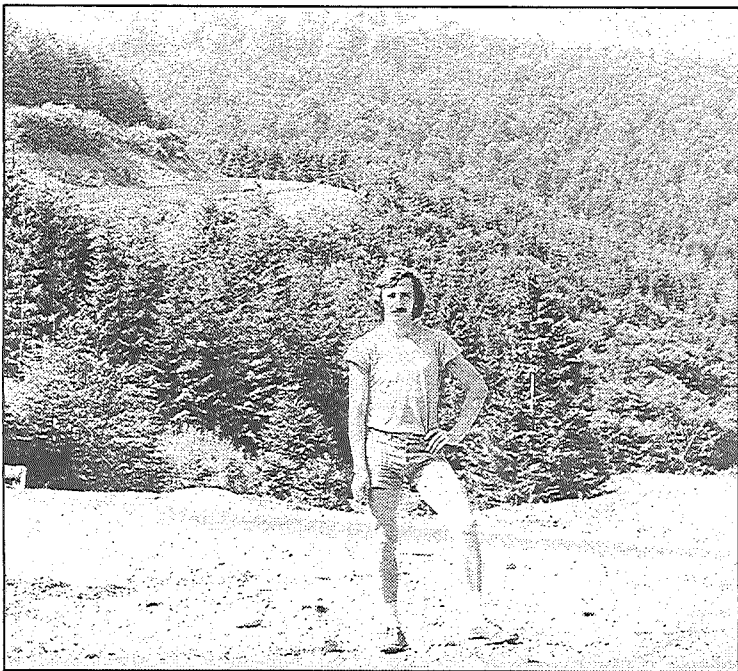
— Mēģinājumi beidzas pusdesmitos vakarā, trešdienās, kad braucu uz Rožupi, mājās tieku tikai ap divpadsmitiem naktī. Man jāpateicas sievai par sapratni, jo bieži esmu tas, kas izjauc kopīgus ģimenes pasākumus. Ja man ir koncerts vai mēģinājums, to atlikt nevaru. Tās būs pirmajā vietā.

Ar Janīnu iepazīnos, kad Zundānos vadīju deju kolektīvu. Janīna ir Jaunsilavas pamatskolas direktore, arī tur kādu laiku vadīju deju kolektīvu. Mums ir divas meitas — Zanda, kura ir beigusi 9. klasi, un Dita, kura beidza 4. klasi. Arī meitas dejojot un mācās mūzikas skolā klavier spēlēt.

— Vai jums ir kāds sapnis, ko vēlētos papildīt profesionālajā jomā?

— Kādreiz, ja būtu vairāk laika, gribētos pašam kādu deju radīt. Salikt kopā dejas elementus, protams, nav grūti, taču, lai radītu labu priekšnesumu ar sākumu, kulmināciju un nobeigumu, vajadzīga zināšanas. Ir dejas, ko kolektīvs pieņem, un ir tādas, kurām intuitīvi pretojas, nepatīk. Un ir vecmeistaru dejas, kas «dzīvo» pat četrdesmit un vairāk gadus, un pie tām vienmēr atgriežas, piemēram, «Es mājēju danci vest», «Pie Daugavas», «Vāverpolka». Tā ir klasika.

G.Kraukle

● 1979. gadā Karpatu kalnos.

LAUKSAIMNIEKIEM

Seminārs bioloģiskajā lauksaimniecībā notiks rīt

20. jūlija laikraksta numurā ir neprecizitāte. Demonstrējumu seminārs «Kāpostu audzēšana bioloģiskajā saimniecībā» notiks rīt, 25. jūlijā Saunas pagasta Smelteros z/s «Meldri». Tā sākums pulksten 11.00.

«Pumpuros» ar rokām slauc ekstra šķiras pienu

Z/s «Pumpuri» Preiļu novada Aizkalnē ir nodrošinātas visas kvalitātes prasības pienam, neraugoties uz to, ka govīs tiek slauktas ar rokām. Savukārt, lai nodrošinātu piena devējām kvalitatīvu lopbarību un palielinātu pienā olbaltumvielu saturu, šogad iesēti gandrīz trīs hektāri augstākā Latvijas šķirņu zālāja. Šo iespēju zemniekiem nodrošināja SIA «Latvijas šķirnes sēklas».

Piena taukus izkonkurē olbaltums

Šobrīd saimniecībā ir 8 slaucamas, pārraudzībā esošas govīs, vairākas grūsnas teles, un pamatnodarbošanās «Pumpuros» ir saistīta ar piena ražošanu. Realizē a/s «Preiļu siers», kur viss slaukums aiziet ekstra šķirā, līdz ar to arī pārstrādātāja piedāvātā cena — 10-11 santīmi — zemniekus šobrīd apmierina. Bez piena dzešētāja augstākās šķiras pienu sagatavot nebūtu iespējams.

Tur tikai melnraibās

Svarīga arī šķirnes izvēle — «Pumpuros» ir tikai melnraibās šķirnes govīs. Savu izvēli saimnieks Jānis Pizelis pamato ar pieprasījumu pēc attiecīga olbaltumvielu satura pienā, savukārt augstais piena tauku procents mūsdienās netiek pieprasīts. Melnraibās govīs ir augstākākas, līdz ar to izdevīgākas no ekonomiskā viedokļa.

Ziemas barībai melnraibajām

● Z/s «Pumpuri» saimnieki Jānis un Lidija Pizeli (no labās) nedomā par kredītiem saimniecības paplašināšanai, jo galvenais uzdevums šobrīd — dot bērniem augstāko izglītību. Foto: M. Rukosujevs

piena devējām «Pumpuros» gatavo sienu, jau otro gadu arī skābarību — vidēji vienai govij sezonā nepieciešami 10 ruļļi barības. Divus mēnešus cietstāvēšanas periodā gotiņai jāļauj atpūsties, tad nebūs ne piena trieku, ne vielmaiņas saslimšanu.

Tā kā saimniecība ir netālu no ciemata centra, zemes ap māju nav daudz un ganības ir tālu. Attālumš sadārdzina izmaksas kaut vai lopbarības sagādē. — Ja būtu zemīte, varētu izvērsties. Diemžēl

tā ir visas Latgales problēma — esam ļoti sadrumstaloti, — saka saimnieks.

Izmēģina sertificētu zālāju maisījumu

Šopavas ar Preiļu lauksaimniecības konsultāciju biroja atbalstu nodibināti sakari ar SIA «Latvijas šķirnes sēklas», kas piekrita atbalstīt zemniekus un izveidot demonstrējumu sējumus no Latvijas zālāju sēklām 2,7 ha pla-

tībā. Preiļu lauksaimniecības konsultāciju biroja speciāliste Inese Magdalenoka, zemniekiem, kas bija sabraukuši «Pumpuru» pieredzi lūkot, stāsta, ka sējai sagatavotie lauki pavasarī divreiz pievēlti — pirms un pēc sējas. Vidēji smagā smilšmālā augsne tika iesēta zālāju maisījums no sarkanā agrā āboliņa 3-5%, baltā āboliņa 7-10%, lucernas 15-20%, pļavas auzenes 20-25%, timotiņa 15-20%, ganību aieres 20-25% un pļavas skarenes 5-10%. Šāds

ganību maisījums vienam hektāram izmaksā aptuveni 60 latus, tas dod gan normālu apakšzāli, gan stiebrzāles, un otrajā gadā te būs labas ganības.

Sadarbojas ar sēklaudzētājiem

Kā pastāstīja SIA «Latvijas šķirnes sēklas» direktors Valdis Dzenis, uzņēmums gatavo visdažādākos zālāju maisījumus, vadoties pēc zemnieku interesēm un izmantojot Latvijā audzēto sertificēto sēklas materiālu. Zālāju sēklas iegūt nav viegli, taču sēklaudzētāju skaits pieaug. «Latvijas šķirnes sēklām» izveidojusies sadarbība arī ar sēklaudzētājiem Preiļu rajonā. Salīdzinot ar importa sēklām, mūsu zālāji ir daudz salīdzinājami, piemēroti Latvijas apstākļiem.

Tomēr uzmanība augstākajiem zālājiem «Pumpuros» pievērsta jau agrāk, saimnieki paši gatavojuši zālāju maisījumus no āboliņa, lucernas un timotiņa, uzskatot, ka laba lopbarība ir veiksmīgas govkopības pamats. Pērn no viena hektāra zālāja tika sagatavoti 54 ruļļi skābarības. Lucerna ir pateicīga arī tādēļ, ka rudenī to var rullēt vēlreiz un zālāju izmācīt 5-7 gadus. Tā ir vislabākais grants, ka pienā būs arī vajadzīgais olbaltumvielu līmenis.

Mēslojums aug pats

Vasara ir otrajā pusē, jau novākti agrīnie kartupeļi un dārzeņi. Mazdārziņu īpašniekiem rūp nākamā gada raža. Daudzi bēdājas, ka ir grūtības ar kūtsmēslu iegādi. Jāsaka, kūtsmēsli nav panaceja organiskā mēslojuma problēmas risināšanā. Bez tam, ja jāpērk, tie ir dārgi, bieži satur nezāļu sēklas. Pēdējā laikā nākusi modē zāģu skaidu pielietošana pakaišiem. Tādi kūtsmēsli bez kārtīgas slāpekļa minerālmēslu devas ražu pat samazina.

Kā organiskais mēslojums liel-

ki var kalpot sen pārbaudītais un plaši pielietotais zaļmēslojums. Tas ir siderālais mēslojums — speciāli augsnes auglības kāpināšanai audzēti un augsne iestrādāti augi. Šim nolūkam bieži audzē tauriņziedus — viķus, āboliņu, bišamoliņu, kurš ir arī labs nektāraugs, lucernu, saradellu, lauku pupas. Iesaka arī eļļas rutku, rapšu, griķus, facēliju, kuri arī ir labi nektāraugi. Lielisks zaļmēslojums ir ziemas rudzi, vēl labāk kopā ar viķiem, kurus var sēt kā rudenī, tā pavasarī.

Rudzu saknes uzirdina augsni, atbrīvo zemē esošos ķīmiskos elementus. Zaļmēslojums augsne uzkrāj trūdus, slāpekli, novērš ūdens un vēja eroziju, efektīvi izmanto nokrišņus, noēno augsni, uzlabo tās struktūru. Īpaši dziļi zemi irdina lauka pupas — 1,5 metru, bišamoliņš — 2 metru, bet lucerna pat 6 metru dziļumā.

Siderālais mēslojums rada labvēlīgus apstākļus derīgās mikrofloras attīstībai, ir pretinieks nezālēm, ierobežo augu kaitēkļus, tajā skaitā, drātstārpu attīstību. Zaļ-

mēslojums ir nepieciešams īpaši tur, kur ilgstoši ir audzēti kartupeļi, tas palielina augsnes bioloģisko aktivitāti, uzlabo pH līmeni (vēlamākais ir pH 6-7).

Pirms sējas tauriņziedu sēklas ir jāapstrādā ar baktericīdo līdzekli — nitragīnu. Vasaras beigās vai rudenī sēj rudzus, viķus, eļļas rutkus, rapšu. Ja minētajām kultūrām uzkausa Kemiras kompleksos minerālmēslus, līdz salam tās dod spēcīgu sakņu sistēmu un zelmeni, pavasarī turpina augšanu. Vasaras otrās pusēs un rudens sējas uzde-

vums ir, lai rudenī augi neizziedētu.

Zaļmēslojuma labākais novākšanas laiks ir ziedēšana. Ja kavējas pamatkultūras sēja, var šo darbu veikt arī ātrāk, sasmalcinot zaļo masu ar frēzi, pēc tam iecarot. Mazākā platībā to visu var paveikt ar lāpstu. Zaļmēslojumu var arī neiestrādāt augsne, bet nomiglot to ar Roundapu ECO, pamatkultūras sējai vai stādiem ar kapli ievēlēt renīti, pārējais zaļmēslojums kalpo kā mulča un mēslojums.

Jānis Uzuliņš

Maizes laiks ir sācies. Graudi birst apcirknos

Sākums 1. lappusē

«Pastaru» saimnieks atzīst, ka viņam atmaksājas aicināt palīgus no kaimiņpagasta, jo «Bizons» izceļas gan ar ātrumu, gan kvalitāti, gan to, ka nokultos salmus uzreiz sasmalcina un tālāk tos var izmantot pakaišiem cūkām un daļēji kā lopbarību govīm.

Runājot par zemniecību, saimnieks atzīst, ka daudzos jautājumos vajadzētu būt stingrākai nostājai no valsts puses, jo šobrīd

garantiju nav nekādu. Patlaban cūkgaļu uzpērk par latu kilogramā, bet tirgū cena zemāka nekļūst. Tā sarūk tikai zemniekiem, bet ne pārpircējiem. Tomēr pesimists jaunais saimnieks nav. — Paies vēlēšanas, un viss būs atkal normāli. Tagad kungiem naudu vēlēšanām vajag sapelnīt. Tā vienmēr ir bijis.

Domājot par nākotni, derētu arī zemes platības palielināt, taču ir problēma nopirkt normālu zemi, kas nebūtu tālu no mājām. Ir

doma nākotnē pievērsties gaļas šķirņu liellopu audzēšanai, jo piensaimniecība nav tā perspektīvā nozare tieši augsto prasību dēļ. Drīz jau viesus un kontrolētājus varēs aicināt piesēst kūti ne istabā, jo tās daudzviet būs modernākas par pašu saimnieku mītņiem, smejas Jānis.

Apkārtnē aizaugušu tīrumu ir maz, ja nu vienīgi kāda vecmāmiņa ne pati saimnieko, ne citam laukus atdod vai arī Rīgā dzīvojoši mantinieki usnes audzē. Runājot,

par lētajiem 4% kredītiem zemes iegādei, ko tagad piedāvā valsts, saimnieks nav noraidošs. Viņš atzīst, ka kredītus ir maksājis visu laiku, tiesa, aizdevēji bijušas privātpersonas, ne bankas. Banka zemnieku neželos un, ja nauda noteiktā dienā nebūs galdā, ilgi nekaulēsies.

Uz Eiropu «Pastaru» saimnieks raugās ar skepsi, jo zemniekam tā neko nedos, tikai ievazās lētu

produkciju, kura, pie tam, būs saindēta ar konservantiem un citām piedevām. Savukārt savu ekoloģisko produkciju eksportēsim uz rietumiem. Jau tagad viens pēc otra izskan skandāli par indīgām barības piedevām, pat čipsostrasta viela, kas izraisa vēzi. Tādēļ Jānis ir kategoriski pret iestāšanos Savienībā un tādu nākotni saviem bērniem nevēl.

VESELĪBA, IZGLĪTĪBA

Drošību sev var iegūt vakcinējoties

Lai nodrošinātu Latvijas iedzīvotāju aizsardzību pret infekcijas slimībām, kuras var novērst ar vakcināciju, kā arī lai samazinātu šo slimību izplatību vai likvidētu atsevišķas no tām, pagājušā gada 10. augustā Labklājības ministrijā tika apstiprināta «Imunizācijas valsts programma 2001.-2005. gadam».

Imunizācija nodrošina neuzņēmību pret slimībām

Programmas «Imunizācijas valsts programma 2001.—2005. gadam» pamatā ir Pasaules veselības organizācijas (PVO) Eiropas veselības politikā «Veselību visiem 21. gadsimtā» noteiktais, ka līdz 2020. gadam ievērojami jāsamazina infekcijas slimību negatīvā ietekme uz iedzīvotāju veselību, realizējot sistemātiskās programmas, lai likvidētu un kontrolētu tās infekcijas slimības, kuru ierobežošanai ir vislielākā nozīme sabiedrības veselības aizsardzībā.

Programma atbilst PVO dokumentam «Paplašinātās imunizācijas programma», «Imunizācijas politika», kā arī citām PVO vadlīnijām un dokumentiem, kur noteikti imunizācijas mērķi un uzdevumi, kā arī rekomendācijas Eiropas reģionā.

Imunizācijas mērķis ir cilvēka organisma neuzņēmības izveidošana pret infekcijas slimībām, imitējot dabīgas infekcijas procesu ar labvēlīgu iznākumu. Imunizācija ir visefektīvākais infekcijas slimību profilakses līdzeklis. Tā krasi samazina saslimstību ar infekcijas slimībām vai pat pilnīgi likvidē atsevišķas no tām, samazina bērnu mirstību, novērš epidēmiju rašanās draudus, palīdz ievērojami samazināt sociālos un ekonomiskos zaudējumus, ko izraisa infekcijas slimības.

Cēlie mērķi un reālā situācija

Imunizācijas valsts programmas galvenais mērķis ir nodrošināt Latvijas iedzīvotāju aizsardzību pret infekcijas slimībām, veicot mērķtiecīgu un plānveida vakcināciju ar drošām un augsti efektīvām vakcinām. Programmā paredzēts, ka līdz 2005. gadam Latvijā ir jāpanāk situācija, lai saslimstība ar difteriju, epidēmisko parotītu, garo klepu nepārsniegtu vienu gadījumu uz 100 000 iedzīvotāju. Inficēšanās gadījumu skaits ar B hepatītu bērniem līdz viena gada vecumam jāsamazina vismaz par 90 procentiem, bet iedzīmto masaliņu gadījumu skaits nepārsniegtu 0,01 uz 1000 jaundzimušajiem. Programma paredz nepieļaut savvaļas poliogrāfijas izraisītu poliomiēlīta gadījumus un valstī līdz 2003. gadam iegūt sertifikātu, kas Latviju apliecina kā brīvu no poliomiēlīta. Līdz 2005. gadam jānovērs arī saslimstība ar stinguma krampjēm, kā arī jāsamazina tuberkulozes risks bērniem.

Kāda ir reālā situācija? **Higiēnas ārsts Vladimirs Miņins** «Novadnieku» informēja, ka 2001. gadā Latvijā, piemēram, reģistrēts 91 difterijas slimnieks, četri cilvēki miruši. Arī šogad jau saslimuši 30 cilvēki, no tiem trīs

miruši. Pagājuši jau vairāki gadi, kopš valstī izsludināta difterijas epidēmija un cilvēki tiek aktīvi aicināti potēties. V. Miņins apliecināja, ka vislielākais vakcinēto cilvēku skaits bijis 1996. gadā – 5483, taču pērn rajonā tika vakcinēti vairs tikai 1764 iedzīvotāji. Statistika liecina, ka pēdējo sešu gadu laikā vakcinēti 41,5 procenti pieaugušo iedzīvotāju (vecāki par 25 gadiem). Šis rādītājs ir ļoti zems, lai iedzīvotāji varētu justies pasargāti no difterijas epidēmijas draudiem.

Cilvēki maz potējas

Lai uzzinātu, cik aktīvi mūsu rajona iedzīvotāji rūpējas par savu veselību, «Novadnieks» iegriezās Preiļu poliklinikas potēšanas kabinetā. Tā vadītāja **Veronika Soboļeva** pastāstīja, ka pie viņas nāk potēties pārsvarā septiņu ģimenes ārstu nosūtītie pacienti. Ar šiem ārstiem potēšanas kabinetam noslēgts līgums. Citi ģimenes ārsti vakcināciju izdara paši, tā veicot infekcijas slimību profilaksi. V. Soboļeva uzskata, ka cilvēki pēdējā laikā pārāk maz uzmanības veltī savai veselībai. Piemēram, pērn viņas vadītajā kabinetā pret difteriju sapotēti 549 cilvēki, bet šī gada sešos mēnešos potes pret difteriju saņēmuši tikai 96. Pirms gadiem pieciem potēšanas kabinetā ik dienas iegriezušies 25 līdz

30 cilvēki. Iespējams, ka liela loma tobrīd bijusi masu saziņas līdzekļos sniegtajai informācijai par difterijas epidēmiju. Pašlaik sabiedrības uzmanība atslābusi un daudziem šķiet, ka saslimšanas briesmas jau garām, lai gan patiesībā situācija ir ļoti nopietna, uzskata V. Soboļeva.

Difterijas potes – bez maksas

Difterijas epidēmija turpinās un izvēlas sev jaunus upurus – nevakcinētus cilvēkus. Lai izvairītos no saslimšanas, izšķiroša nozīme ir profilaktiskajai vakcinācijai. Mediķi uzsver, ka difterijas potes visiem ir bez maksas. Pirmās potes pret difteriju cilvēks saņem jau bērnībā. No triju mēnešu vecuma bērns potē ar kombinēto difterijas – stinguma krampi – garo klepu un poliomiēlīta vakcīnu. To veic trīs reizes ar 1,5 mēnešu intervālu. Lai uzturētu imunitāti, nepieciešama atkārtota potēšana jeb revakcinācija, ko pēc tam veic 18 mēnešu, septiņu gadu, 14 līdz 15 gadu vecumā un turpmāk aptuveni ik pēc pieciem gadiem.

Saslimšanas gadījumā – pat nāve vai invaliditāte

Lai gan simtprocentīga imunitāte organismā neizstrādājas ne

pēc vienas potes, V. Soboļeva uzskata, ka cilvēkiem ir jāsaprot, ka vakcinācija palīdz organismam cīnīties ar infekciju. Īpaši tas attiecināms uz difteriju, jo šīs saslimšanas gadījumā cilvēks visvairāk cieš no toksīna – indes, kuru izdala difterijas baktērijas, intensīvi vairojoties infekcijas iekļūšanas vietā.

Iekļūstot asinīs, difterijas baktērijas inde izraisa vispārēju intoksikāciju un bojā dažādu orgānu audus, sevišķi bieži sirds muskulatūru, nierēs, virsnieru dziedzerus, nervu audus. Kakla tūska un difterijas plēvjuveida aplikumi uz augšējiem elpošanas ceļiem izraisa smagu elpas trūkumu. Ja slimnieka stāvoklis neuzlabojas un elpot kļūst aizvien grūtāk, slimnieka trahejā izveido mākslīgu atveri elpošanas atvieglošanai. Ja laikus nav sāktu specifiskā ārstēšana, bieži pievienojas komplikācijas – miokardīts, nervu paralīze, nieru iekaisums. Var iestāties sirds un elpošanas muskulatūras paralīze. Tomēr dažreiz pat intensīva ārstēšana nepalīdz novērst difterijas mikroba toksīna smago iedarbību un tādēļ slimnieks mirst vai kļūst par invalīdu.

Sagatavoja L. Kirillova

STUDENTI BRĪVLAIKĀ

Amerikāņu izglītību atzīst par labāko

Starp studējošajiem jauniešiem, kas vasaras brīvlaiku pavadā bērnbas vietās, ciemojoties pie vecākiem un satiekot draugus, ir arī **ANDRIS ZĪMELIS**, kurš 1995. gadā absolvēja torēzējo Preiļu 1. vidusskolu. Sarunā ar «Novadnieku» Andris atzīst, ka šeit ir ļoti patīkams laiks, jo ASV Kentuki štātā karstums pašlaik esot daudz lielāks un klimats mitrāks. Kā Andris nokļuvis Amerikā un ko viņš tur studē?

— Pēc vidusskolas beigšanas pusgadu studēju Daugavpilī, bet drīz sapratu, ka man tur nepatīk, — stāsta Andris. — Vienu gadu nemācījās nekur, pēc tam ietājos Latvijas Universitātē un divus gadus studēju ekonomiku. Apjautu, ka arī tā man nepatīk, ka nav tas, ko gribu darīt. Pētīju visu iespējamo informāciju, kas attiecās uz studijām, uz profesijas apguvi arī ārzemēs, griezos Amerikas in-

formācijas centrā, kas darbojās Rīgā. Jāteic, ka šo procesu nevar nosaukt par vienkāršu, bet es neatlaidos. Uzzināju par iespējām studēt Berea koledžā, bet uz turieni nevarēja tā vienkārši nēmt un aizbraukt. Šī augstskola piedāvāja stipendiju ārvalstu studentiem. Man bija jāpierāda, ka varu uz to pretendēt. Aizpildīju testus, ar kuru palīdzību pārbaudīja manas zināšanas, citīgi mācījos angļu valodu. Atzišos, ka skolā nebiju centīgs, tāpēc pusotra gada laikā daudz laika veltīju angļu valodai. Sagatavošanās vilkāms ilgi. Bet gala rezultātā es ieguvi šo iespēju doties studēt uz Ameriku. Atzīstu, ka savu lomu nospēlēja arī veiksmē un tas, ka bija jaunības maksimālisms un drosme to visu uzņemties un doties prom no mājām, no Latvijas. Un tā, 1999. gadā es sāku studēt Berea koledžā. Ceļu uz ASV apmaksāja Sorosa fonds.

Saņēmu Amerikas stipendiju – 25 000 dolāru gadā, līgums paredzēja, ka vajadzēja nedaudz arī strādāt departamentā. Amerikā augstskolas izglītība ir dārga.

Berea koledžā es studēju poli-

tisko zinību fakultātē, mans novirziens bija starptautiskās attiecības, ar uzsvāru uz Eiropas Savienības valstīm. Triju gadu laikā ieguvi bakalaura izglītību, šopavasār man jau bija izlaidums. Tagad esmu iestājies universitātē, arī Amerikā, lai turpinātu studijas maģistra grāda iegūšanai. Izturēju konkursu un ieguvi stipendiju. Jo vairāk mācīties, jo dārgāk tas maksā. Ja universitāte nemaksātu stipendiju, parastam cilvēkam, tas ir, vidusmēra amerikānim, maģistra grāds nebūtu pieejams. Nākamgad mana izglītība maksās 34 000 dolāru gadā. Koledžā var iegūt tikai bakalaura izglītību, programma ir paredzēta četrus gadus garumā. Taču var mācīties intensīvāk un studijas beigt ātrāk, ko es arī darīju. Amerikāņi gan ne sevišķi steidzas ar studiju beigšanu.

Savus studiju gadus vērtēju kā ļoti labus. Guvu interesantu pieredzi, daudz jaunu draugu no dažādām valstīm un kontinentiem. Ieguvi plašas zināšanas. Valda uzskats, ka amerikāņu izglītība ir pasaulē labākā. Es arī varu tam piekrist. Tai ir elastīga sistēma. Piemēram, kad esi iestājies Latvi-

jas augstskolās, vairs nevari mainīt savu fakultāti, pat ja saproti, ka izvēle nav bijusi pareiza. No manas kādreizējās klases daudzi mainīja fakultātes, jo pēc vidusskolas beigšanas īsti nezināja, kas vairāk patīktu, kā tas bija arī ar mani. Amerikas koledžu lielākajā daļā ir tā, ka pirmajā gadā jāmacās dažādi vispārīgi priekšmeti un pirmo divu gadu laikā ir tiesības mainīt savu izvēli. Manuprāt, Amerikas vidusskolās mācību programmām nav tik augsts līmenis kā tiek prasīts Latvijas vidusskolās, toties uzsvārs tiek likts uz augstāko izglītību. Augstskolās ņņem visus, ja vien spēj maksāt. Amerikāņi ir bagāti un var atļauties maksāt par savu bērnu izglītošanu bakalaura grāda ieguvei. Bet, lai dabūtu stipendiju, prasības ir nenormāli augstas. Skolā, kurā mācījos, bija jāmaksā 25 000 dolāru gadā, taču šajā summā bija iekļauti arī līdzekļi dzīvošanai un iztikai. Gandrīz katram studentam bija jāstrādā savas fakultātes departamentā, bija jādzīvo kopmītnēs. Visa Berea pilsēta arī sastāv no koledžas fakultātēm un kopmītnēm.

Šķīšanās no mājām un ģime-

nes pārāk sāpīgi neizjutu. Dzīves ritms bija tik straujš, ka nebija laika aizdomāties par mājām. Bieži sazinājāties, ar māsu sazinājāties pa elektronisko pastu. Kentuki štātā latviešu praktiski nav, un pa studiju laiku tikai vienreiz satiku kādu latvieti. Arī koledžā biju vienīgais pārstāvis no Latvijas, taču tur mācījās lietuvieši, igauņi.

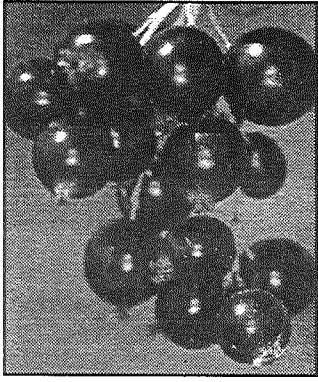
Par savu tālāko nākotni Andris pagaidām vēl nav aizdomājies. Kur būs darba vieta, kas saistīta ar manu specialitāti, tur arī strādāšu, viņš saka. Vairbūt Āfrikā, bet varbūt Latgalē, Preiļos.

Studiju laikā Andris tikai vienreiz – pērnvasar apciemoja vecākus. Tagad viņš saka, ka pa šiem gadiem daudz kas izmainījies gan Preiļos, gan Rīgā, pie tam – uz labo pusi.

Andris Zīmelis visiem mūsdienu jauniešiem liek pie sirds negaidīt, kamēr kāds kaut ko pieņem gatavu uz paplātes. Pašiem jāiet, jāmeklē, jādarbojas, jāinteresējas, jāpiedalās konkursos, jāseko informācijai.

L. Rancāne
Foto: M. Rukosjuvs

RECEPTES

Upenes bez cukura

Noliek pāra skaitu litra burku (2, 4, 6). Tīras ogas saber burkā, uzliek emaljētos vāciņus un liek pasterizēt. Kad ūdens temperatūra sasniedz 40-45 grādus C, ogas saplok un izdalās sula. Tad no divām burkām piepilda vienu, uzliek vāciņu un karsē līdz 85 grādiem C temperatūrai 20 minūtes. Burkas izņem no katla, aizvalcē, apgriez otrādi un atdzesē.

Džems ar saldajiem ķiršiem

1,2 kg upēņu biezeņa (1,5 kg upēņu), 600 g dzelteno, saldo ķiršu bez kauliņiem, 800 g cukura, 1/2 glāzes ūdens.

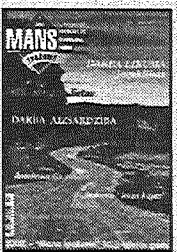
Ķiršus vāra 10 minūtes cukura sīrupā (sīrupu pagatavo no 300 g cukura un pusglāzes ūdens). Uz lēnas uguns vārtos ķiršus notecina uz sieta. Ķiršu sīrupu sajauc ar upēņu biezeni un vāra 5-20 minūtes, pievieno atlikušo cukuru un vāra līdz gatavībai. Gatavam džemam pievieno ķiršus un vāra vēl 1-2 minūtes, pēc tam karstu pilda sterilās burkā un aizvāko.

Upēņu komposts ar aveņu sulu

Sīrupam: 0,5 l ūdens, 0,5 l aveņu sulas, 500-600 g cukura.

Tīras, nomazgātas upenes pārlej ar verdošu sīrupu un pasterizē. Šāds komposts ir aromātisks, ar maigu garšu.

Žurnāla «Mans Ipašums» 7. numurā

✓ Darba tiesības:
Lasītājiem neskaidrības? Atbildam!
Terminētie ligumi: kādiem darbiem tos slēgt

Darba likuma «divdomības»
Darba vides iekšējā uzraudzība
✓ Par ierakstiem algas nodokļa grāmatīnā

✓ Grozījumi sociālajā apdrošināšanā

✓ Par PVN: aprēķināšana; priekšnodokļa korekcijas

✓ Īres mezglus šķetinot

✓ Kā bērnam šķērsot robežu?

✓ Autobraucējam vasarā

✓ Ceļu policijas nodomi

✓ «Labās» baktērijas

✓ Slimība sākas no impulsa dvēselē

✓ Kas traucē atrast otru «ābola pusīti»

✓ Arī grīda var būt skaista

✓ Kāpēc sunim niez?

✓ Ja gribat daļu dzīvzogu

✓ Indijas zemene

✓ Annas azāids

INTERESANTI

Tibetiešu mūki ceļo pa pasauli

Tibeta ir Ķīnas sastāvdaļa, valsts Himalajos, kas vienmēr saistījusi cilvēkus, kas meklē garīgas vērtības.

Pēc Dalailamas pagājušās vasaras vizītes Latvijā viņam mūsu valsts iepatikusies. Un tieši tāpēc šovasar četru mūku no Gjudmeda klostera bija ieradusies Rīgā, lai no smiltīm veidotu mandalu un sviesta Buda, bet Turaidā, Dainu kalnā zemē ieraktu Dalailamas svētītus traukus, kas nesīs Latvijai svētību.

Mūku dzīves noteikumi ir ļoti stingri. Katram mūkam paša šūta maisiņā zem oranžā apģērba atrodas ziedojumu trauks, kurā viņš lūdz ziedot ēdienu. Tas ir vienīgais mūkam piederošais priekšmets, kuru viņam atļauts apgleznot vai kā citādi izdaiļot. Viens no mūkiem, kas apmeklēja Latviju, ir vecāks, trīs – jaunāki. Viņi ir pieticīgi, dzīvo 3X2,5 metrus lielā istabā, ceturatā jau kopš 2000. gada ceļo pa pasauli, iepazīstinot cilvēkus ar budismu. Tomēr viņi necenšas pievērst cilvēkus savai reliģijai, jo Dalailama ir teicis, ka cilvēkam jāturas pie savas tradicionālās ticības, bet jāiepazīst arī citas. Latvijā mūki ieradās no Krievijas, bet tālāk devās uz Ameriku.

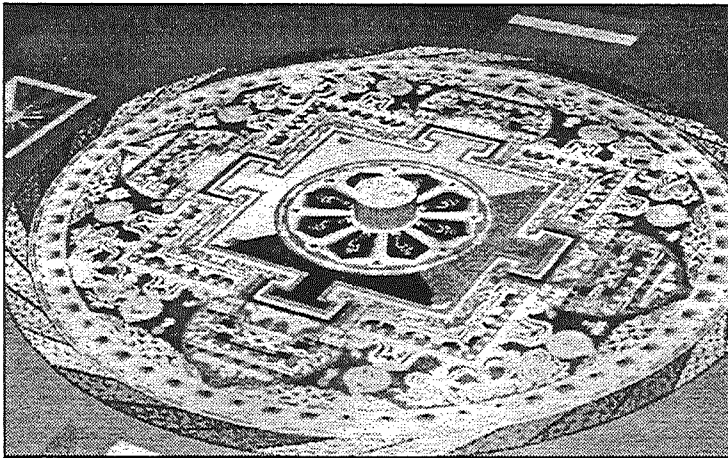
Lai kļūtu par mūku, jānokārto iestāšanās eksāmens klosterī. Zēni mācās no galvas reliģiskos tekstus, kuru zināšana nepieciešama eksāmenā. Tikai tad, kad tas nokārtots, mūki var piedalīties ceremonijās klostera galvenajā svētnīcā. Gjudmeda klosterī, kuru uzskata par vienu no lielākajām budisma universitātēm, ir apmēram 550 mūku. Mācībā pieņem ne tikai tibetiešus, bet arī nedaudz indiešu un mongoļu. Katra tibetiešu ģimene ir ļoti pricīga, ja viņu dēls izvēlas kļūt par mūku. Tā esot īpaša svētība arī mūka ģimenei.

Klosterī zinības neapgūst tā, kā esam pieraduši skolā. Zināšanas viņi gūst, modinot sevi izjūtas, vizualizējot lietas. Ļoti daudz laika tiek pavadīts dziedāšanas, rituālu, deju, zīmēšanas, veidošanas, mūzikas apguvē. Apgūst arī metodes, kā gūt apgaismību – stāvokli, kurā pilnīgi viss ir iespējams, var pārvarēt jebkuru šķērslī. To panāk ar meditācijām. Klosterī ir ļoti stingra disciplīna, bet tibetiešus tas neatbaida, jo viņu dzīves uztvere un sapratne par dzīves jēgu ir pavisam atšķirīga no mūsējās.

Sogad Rīgā veidotā Zaļās Taras mandala tika izgatavota ļoti ātri. Zaļā Tara ir dieviete, kas rūpējas par cilvēku iekšējo attīrīšanos, vienotību ar dabu un garīgo bagātību. Agrāk mandalas veidotas tikai klosteros, bet pēc Tibetas okupācijas, kad ķīnieši sagrāva 6000 klosterus, apcietināja un nogalināja tūkstošiem mūku, tibetieši ar savu kultūru un garīgumu iepazīstina rietumniekus un mandalas taista iesvētītās telpās dažādās valstīs. Pēc okupācijas, apzinoties Tibetas likteni, 14. Dalailama nolē-

● Čakrasamvara rituāls Gjudmeda klosterī ilgst četras dienas. Tā laikā arī tiek veidota smilšu mandala. Mūki terpušies tantrisko dievību drēbēs.

● Zaļās Taras mandala vairs apskatāma tikai fotogrāfijās, jo tagad šis smiltis skalojas Daugavā. Tur tika iebērtas arī tās smiltis, kas palika pāri no mandalas, jo arī tās tiek uzskatītas par enerģijas avotu.

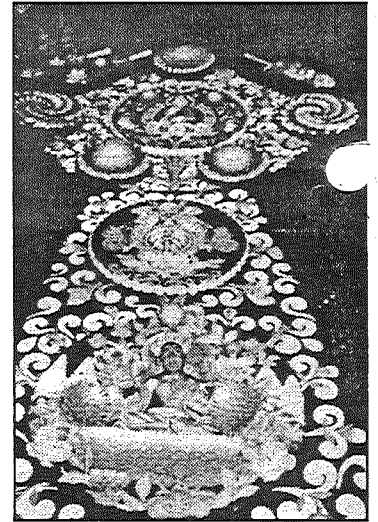
ma vairs neturēt noslēpumā daudzus tibetas klosteru rituālus, tādā veidā sniedzot pasaulei iespēju vairāk uzzināt par šo valsti.

Mandalas taisīšana neesot pats grūtākais mūka pienākums, katru gadu klosterī to iemācot tikai 12 mūkiem. Veidojot mandalu, nedrīkst būt nekādas improvizācijas. Visiem ornamentiem jābūt tādiem, kā pirms 300 vai 500 gadiem. Bet galvenais – mandalas veido, visu atceroties no galvas. Nav nekādu zīmējumu vai paraugu. Mandalu veidojot, konusveidīgā caurulītē ieber smiltis un, to rīvējot ar jaka ragu, veido ornamentus. Viegli tas nav, un smiltis nemaz tā nebirst. Arī mūki roku ar caurulīti tur uz spilvena, lai tā nedrebētu. Mandalu veido no samalta marmora smiltīm, kuras krāso ar guaša krāsām.

Mēs uz mandalu raugāties kā uz interesantu attēlu, bet tibetieši tur redz pavisam ko citu. Viņi

mandalu vizualizē un redz trīs dimensijās. Saskata templi, ielu, ēku iekšpusi, dievieti tajā. Grūtāk par mandalas veidošanu esot apgūt pārējo ritāla daļu – dziedājuma melodijas un vizualizāciju. Pēc izgatavošanas mandalas izjauc un izkaisa ūdenī, jo uzskata, ka tām ir milzīgs attīrošs spēks un daudz pozitīvas enerģijas.

Sviesta budas veidošanai sviestu taista no jaku jaunpiena, klāt pievienojot kokosriekstu eļļu, miltus un eļļas krāsas. Mūki ņem piciņu krāsainā sviesta, to iemērc aukstā ūdenī un tur veido ziedus, lapas, Budas vai dieviešu tēlus, kurus piestiprina pie dēļiem. Kad viss gatavs, dēļi saliek kopā. Izveidojas tāds kā krāsains ornaments ar izciļņiem. Šāda sviesta Buda ēnā un vēsumā var stāvēt vairākus gadus. Mūki to atstāja Latvijā glabāšanā kādā no muzejiem. Tibetā uzskata, ka sviesta Budai ir maģisks un ārstniecisks spēks.

● Sviesta Buda ar Zaļo Taru apakšdaļā. Šis veidojums glabāsies Latvijā, kamēr neizbāles krāsas no neizkusis sviests.

Visus rituālus pavada dziedāšana. Dziedāšanas meistarū izvēlas Dalailama no tiem mūkiem, kas klosterī mācījušies 15 gadus. No šī amata viņš aiziet tikai, beidzot šīs zemes gaitas. Četrdesmit klostera emigrācijas gadus tikai reizi esot mainījies dziedāšanas meistars. Ir divi dziedāšanas veidi. *Rankeir* dziedāšana parastā balsi, to izmanto ātru rečetatīvu lasīšanai. *Dzoke* ir daudz sarežģītāks dziedāšanas veids. Mēs dzirdam ļoti zemas vibrējošas skaņas. Šo dziedāšanas stilu nemāca visos Tibetas klosteros. Bet Gjudmeda klosterī māca vēl sarežģītāku dziedāšanas stilu, ko sauc par *Gjuke*. Tā ir kakla dziedāšanas pati augstākā virsotne. No 550 mūkiem pilnībā to pārvalda tikai daži.

Pēc preses materiāliem sagatavoja G.Kraukle

Latvijas ceļinieku 35. tūrisma salidojums Višķos

SPORTS

Sestajā spēlē – neizšķirti

Ziemeļaustrumu futbola līgas čempionātā sesto spēli aizvadījuši «Preiļi/AS Preiļu siers» futbolisti. Vladimira Točko audzēkņi saspringtā cīņā spēlēja neizšķirti – 2 : 2 ar čempionāta līderiem – «Balvu vilki/ATU» futbolistiem. Rezultātu atklāja Andrejs Trups, kurš realizēja 11 metru soda sitienu. Puslaika izskaņā viesi rezultātu izlīdzināja, bet A. Nikiforovs nopelnīja dzelteno kartiņu. Otrajā puslaikā Preiļu komandu vadībā izvirzīja uz maiņu iznākušais A. Makuha. Likās, ka saimnieki svinēs uzvaru, tomēr divas minūtes pirms spēles beigām Līvānu tiesnesis V. Poļakovs nozīmēja 11 metru soda sitienu pie preiļiešu vārtiem, un viesiem tas arī izdevās.

Par čempionāta līderiem joprojām paliek «Balvu vilki/ATU» – 19 punkti. Viņiem seko Rēzeknes

«Dižvanagi II» – 17 punkti, Alūksnes MSB, Jēkabpils «SS/Namejs» un Gulbene – 13 punkti, «Preiļi/AS Preiļu siers» – 10, «Kvarcs/Madona» – 6 un «Pļaviņas DM» – 3 punkti. Jāatzīmē, ka visas komandas aizvadījušas 8–9 spēles, bet preiļieši – sešas spēles. Nākošā čempionāta spēle notiks Preiļos 28. jūlijā pulksten 14.00. Preiļos viesosies Gulbenes komanda.

Pārējo spēļu rezultāti: futbola klubs «Pļaviņas DM» – Gulbene – 1 : 9, «Dižvanagi II» – Alūksnes MSB – 4 : 1, «SS/Namejs» – «Dižvanagi II» – 3 : 4, Gulbene – Alūksnes MSB – 0 : 1, futbola klubs Pļaviņas DM – «Kvarcs/Madona» – 2 : 0.

A. Martusevičs,
Ziemeļaustrumu futbola līgas
sacensību direktors

SPORTS LĪVĀNU NOVADĀ

Līvānu vieglatlētikas kluba pirmais kauss

No 13. līdz 14. jūlijam Aizputē notika Latvijas sporta veterānu savienības 39. sporta spēļu fināl-sacensības. Kā «Novadniekam» interesantākie bija vieglatlētikas kluba atbilstīgā par darbu ar veterāniem Māriete Vilcāne, līvānieši bija apņēmības pilni startēt, un tas arī izdevās, pateicoties SIA «Anda Optec» sniegtajam finansējumam.

Pirmais startis izdevās teicams ne tikai, vērtējot komandas izcīnītās medaļas un iegūtos ieskaites punktus, bet arī komandas cīņas garu, saliedētību, atraktivitāti un lepnumu par savu varējumu, par savu klubu. Burvīgais laiks, skaistais stadions, labvēlīgā vide – tie ir kopsaucēji, kas vajadzīgi gan sportošanai, gan labai atpūtai. Kluba komanda saņēma balvu kausu par atraktīvāko, dinamiskāko, labāk noformēto komandu atklāšanas parādē. Komandā startēja: Anna Ivbulē, Vija Māsāne, Māriete Vilcāne, Gunārs Mikulis, Feoktists Pušņakovs, Jānis Kokins, Jānis Važņevičs, Juris Jansons, Ēvalds Aizpurietis, Oļegs Stepanovs, Māris Liniņš.

Šogad tika izcīnītas 11 medaļas, un komanda sporta klubu vērtējumā izcīnīja 6. vietu. Medaļas izcīnīja: Anna Ivbulē – sudrabs lodes grūšanā (10,10 m), bronza diska mešanā (20,31 m), Vija Māsāne – sudrabs tāllēkšanā (4,67 m), Māriete Vilcāne – zelts tāllēkšanā (4,66 m), bronza 100 m (14,30), bronza lodes grūšanā (9,20 m), Gunārs Mikulis – zelts 10 km soļošanā (1.11.57,1), bronza 5 km soļošanā (34.16,3), Feoktists Pušņakovs – zelts 400 m (59,7), sudrabs 100 m (12,9), Jānis Kokins – sudrabs šķēpa mešanā (44,32 m).

Jāzeps Lazdāns aiziet no sporta komisijas

11. jūlijā Līvānu novada domes fiziskās kultūras un sporta komisijā tika izskatīts Jāzeps Lazdāna iesniegums par viņa atbrīvošanu no komisijas priekšsēdētāja pienākumiem un darbības komisijā. Komisija apmierināja J. Lazdāna lūgumu. Par fiziskās kultūras un sporta komisijas priekšsēdētāju saskaņā ar nolikumu uz gadu tika ievēlēts Andris Vaivods.

Futbola čempionāta vēstis

Turpinās Līvānu novada futbola čempionāts. Komandas ir «iespēlējušās» un rāda acij tīkamu futbolu, jūtami pieaudzis arī skatītāju un līdzjutēju skaits. Spēļu tehniskie rezultāti:

3. kārtā

Barons – Policija 3:2
Athletic Stars – Namejs 5:2
Sala – Livengoft 2:3
Stingers – Rožupe 1:2

4. kārtā

Livengoft – Policija 4:3
Rožupe – Barons 2:1
Namejs – Stingers 11:0
Sala – Athletic Stars 3:1

5. kārtā

Athletic Stars – Livengoft 5:2
Barons – Namejs 6:3

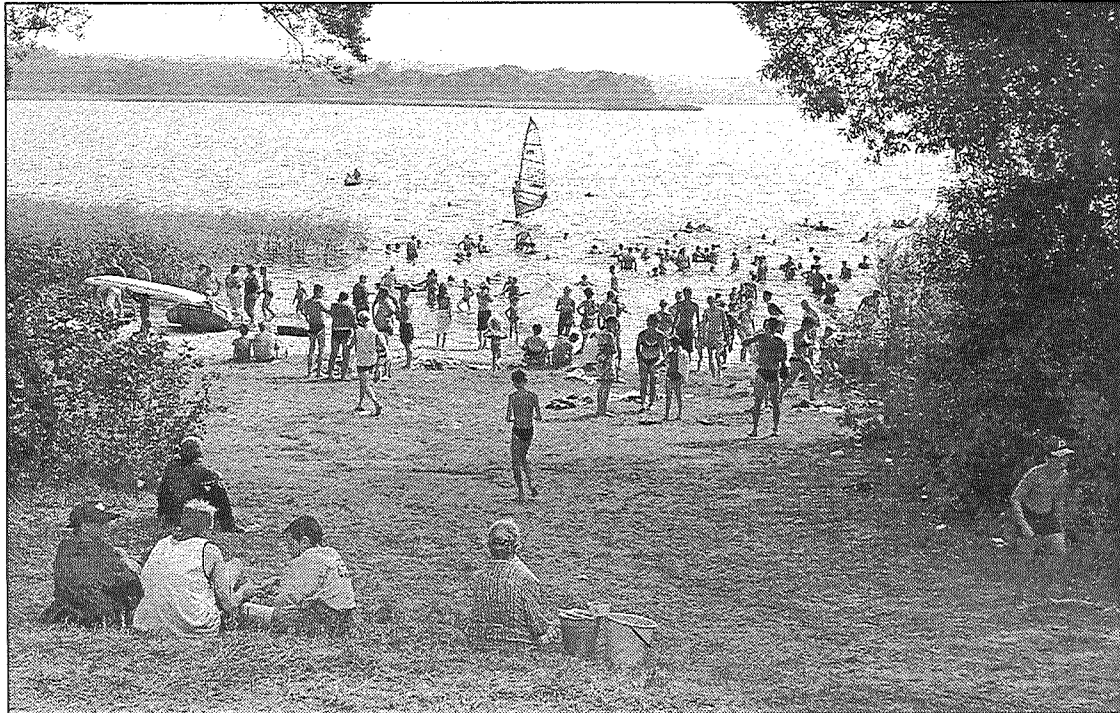
6. kārtā

Namejs – Policija 3:2
Livengoft – Rožupe 0:4
Sala – Barons 0:1

Athletic Stars – Stingers 12:0

Rīt, 25. jūlijā pulksten 18.00 sacentīsies Policija – Rožupe, bet 19.00 būs spēle starp Stingers un Sala.

G. Kraukle

● Višķu ezera ūdeņi sen gadus nebija redzējuši tik daudz peldētāju vienkopus, te veldzi guva paši ceļinieki, viņu sievas, viri un bērni.

● Ja šajā «stiepienā» Preiļu viri būtu vinnējuši saldniekus, varētu cerēt arī uz augstāku vietu nekā piektā. Virves vilcēju komandā startēja Aldis Upenieks, Andris Pastars, Raimonds Šmeiksts, Andris Svarinskis, Aleksandrs Repše un Vladimirs Piskunovs.

● Preiļu komandas nometnes noformējuma idejas autors – Latvijas Autoceļu direkcijas Preiļu nodaļas inženieris Aldis Upenieks no «atklātās tribīnes» aicināja – «Visi uz ceļiem!», «Lauku programma – visu laiku programma», «Darbs, miers, salidojums». Kopumā PCGK (Preiļu ceļu glābšanas komiteja) izbraukuma sesija bija izdevusies – komandai tika veicināšanas balva par nometnes noformējumu.

Aizvadītajās brīvdienās Daugavpils rajona Višķu pagastā, pasakaini gleznainā vietā pie silti glāsmainiem ūdeņiem bagātā Višķu ezera notika Latvijas ceļinieku 35. tūrisma salidojums.

Diez, vai kādai citai organizācijai valstī ir tik cienījama atpūtas un sporta pasākumu rīkošanas vēsture un tik izkoptas tradīcijas, ar kādām var lepoties Latvijas ceļu būvētāji un apsaimniekotāji. Un tās tiks koptas arī turpmāk, par to varēja pārliecināties, iepazīstoties ar nometnes dalībnieku sagatavotajiem lozungiem, viens no kuriem vēstīja, ka 100. salidojums notiks nekur citur kā Zilupē – Eiropas Savienības ceļinieku galvaspilsētā.

Salidojumā piedalījās aptuveni 1800 dalībnieku no Latgales, Kurzemes, Vidzemes, Zemgales, Rīgas tika pārstāvēti projektēšanas institūti un dažādas būvfirmas. Kā «Novadnieku» informēja akciju sabiedrības «Latgales ceļi» filiāles «Jēkabpils ceļi» rīkotājdirektors Andris Svarinskis, uz Višķiem bija atbraukušas 35 komandas. Tajā skaitā bija arī Preiļu nodaļas komanda 42 cilvēku sastāvā.

Visspraigākā sacensību diena bija 20. jūnijs, kad ceļinieki, ik pēc brīža meklējot veldzi vēsajos ezera ūdeņos, mērojās spēkiem visdažādākajos sacensību veidos. Lai arī kopumā Preiļu komandai negāja tik labi, kā bija cerēts, daži sasniegumi ir vērtīgi. Lasītāju zināšanai informējam, ka Preiļos dzīvo un strādā valstī piektais stiprākais virves vilcējs. Arī volejbolā Preiļu komandai piektā vieta. Vaidītāju trīscīņā (šautriņu mešanā, boulingā un riņķu mešanā) Andrim Svarinskim – septītā vieta, bet Anna Svarinska ar savām konkurentēm dalīja 4.-5. vietu.

Sportošanai pa vidu notika dažādas izklaides, tika rādīti mākslinieciskās pašdarbības priekšnesumi, bet patīkamākos mirkļus salidojuma dalībniekiem sagādāja sestdienas vakara ugunskurs, skaistā ugunošana un balle, kurā ceļiniekus iepriecināja dziedošie aktieri Harijs Spanovskis un Jānis Paukštello. Nākamgad ceļinieki «salidos» Vidzemē.

L. Kirillovas teksts un foto

